

EKONOMIKA TURIZMA

Letni obseg: 60 UR P + V

Obvezna udeležba: 80 % VAJ

Samostojno delo: 45 ur študij literature, 15 ur ostalo delo
(priprava ustnih predstavitev)

Kreditne točke: 4

KONTAKT: marko.gams@guest.arnes.si

Študijsko gradivo

- FTP strežnik
- Gradivo za predavanja in vaje - skripta
- Predavanja – tudi v PP

Ustne predstavitve

- Ena individualna seminarska naloga s predstavitvijo
- Možne teme?
- Datum 1. predstavitve:

Struktura poglavij

1. RAZSEŽNOSTI TURIZMA

RAZVOJ TURIZMA

OPREDELITVE OSNOVNIH POJMOV V TURIZMU

POGOJI ZA RAZVOJ TURISTIČNE DEJAVNOSTI

OBLIKE TURIZMA

PROBLEMATIKA MNOŽIČNEGA TURIZMA

ALTERNATIVNE OBLIKE TURIZMA

TRAJNOSTNI RAZVOJ TURIZMA

2. EKONOMSKE ZAKONITOSTI NA TURISTIČNEM TRGU

TURISTIČNO POVPRASEVANJE

TURISTIČNA PONUDBA

TURISTIČNI TRG

TURISTIČNI PROIZVOD

3. EKONOMSKE FUNKCIJE TURIZMA

- TURISTIČNA POTROŠNJA
- DEVIZNA FUNKCIJA
- KOMPENZACIJSKA FUNKCIJA
- ZAPOSLOTIVENA FUNKCIJA
- INFLACIJSKO-DEFLACIJSKA FUNKCIJA
- MULTIPLIKACIJSKA FUNKCIJA

4. ORGANIZIRANOST TURIZMA V SLOVENIJI

ORGANIZIRANOST TURIZMA NA NACIONALNI RAVNI

ORGANIZIRANOST TURISTIČNEGA GOSPODARSTVA

STRATEGIJA RAZVOJA TURIZMA SLOVENIJE

**ORGANIZIRANOST TURIZMA NA LOKALNI RAVNI IN
STRATEGIJA RAZVOJA TURIZMA V VELENJU**

Ekonomika

-iz grških besed OIKOS (gospodinjstvo, gospodarstvo)

NOMUS (predpis, zakon)

Predmet proučevanja ekonomike turizma

- ekonomski dejavniki, ki povzročajo nastanek in zadovoljitev potreb po turizmu
- dejavnosti, povezane s turizmom
- vloga turističnih dejavnosti v narodnem gospodarstvu
- ekonomske funkcije turizma
- ekonomska politika na področju turizma

1. vsebinski sklop:

RAZSEŽNOSTI TURIZMA

Kdaj pričetek razvoja T?

RAZVOJ TURIZMA

Pregled razvoja turizma po svetu

- Podobne oblike današnjemu T že v antičnih časih
- Prva proučevanja turizma v 19. stoletju
- sistematičen znanstveni pristop šele v 2. polovici 20. stoletja

2 obdobji razvoja turizma:

- **PREDHODNE OBLIKE SEDANJEGA TURIZMA**
- **SODOBNI TURIZEM**

PREDHODNE OBLIKE TURIZMA

- Do 19. stoletja
- potovanja s podobnimi značilnostmi kot sodobni turizem, vendar v bistveno manjšem obsegu
- motivi potovanj: rekreacija, kultura, zdravje, zabava, verski in poslovni motivi

Stari Grki

Verski turizem - DELFI:
Apolonov tempelj in Pitijino preročišče

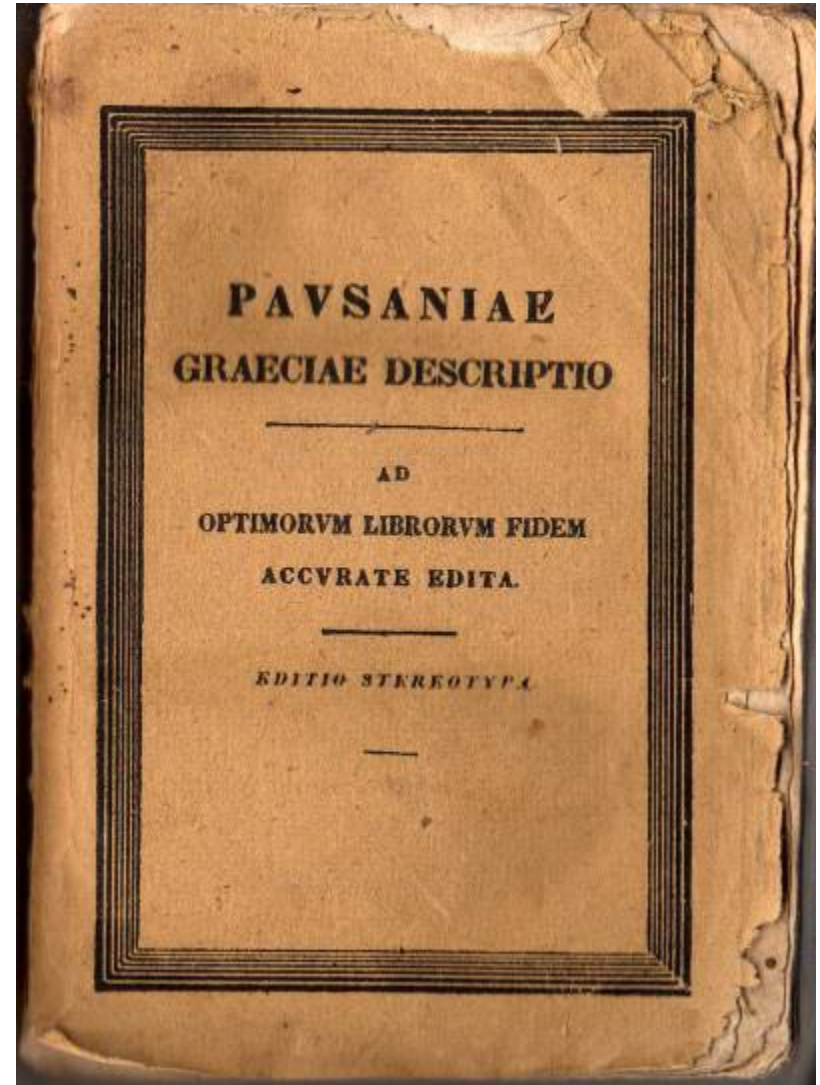
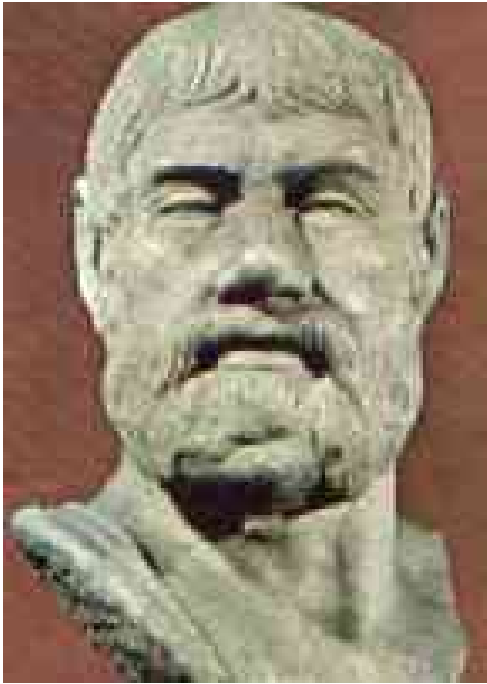
Športni turizem: Olimpija

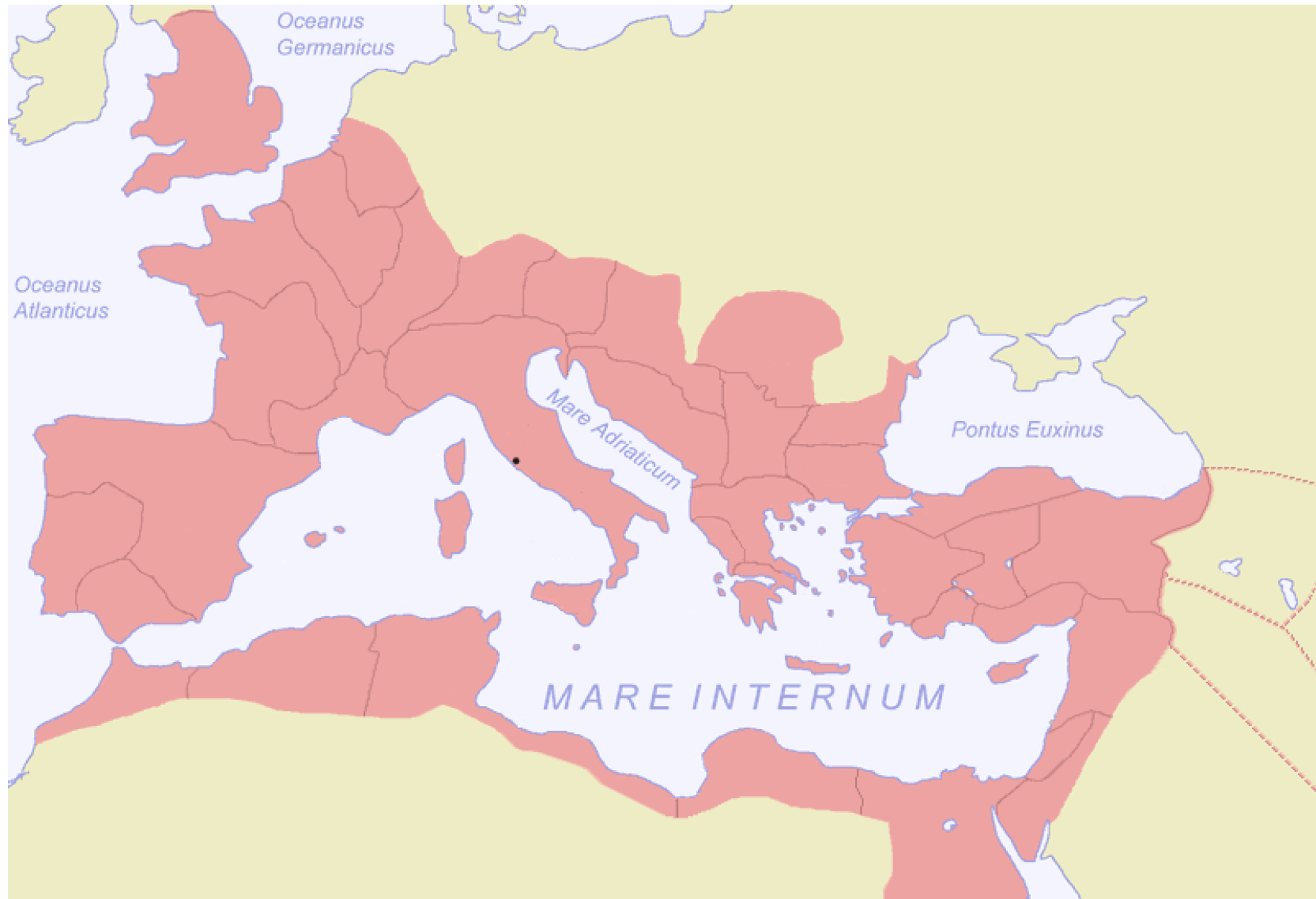
Počitek, druženje, zabava, sklepanje poslov: otok Delos

Pausanias

Rimski imperij

Zdraviliški T: Vichy, Francija, Bath, VB

St. Moritz, Švica

Rimske toplice

Počitnice: Ostia

Zimske počitnice: Sicilija

Srednji vek

romanja: Rim, Santiago de Compostela

Jeruzalem, Gospa sveta (Maria Saal), Koroška

RENEŠANSA: sredina 14. - 16. stoletja

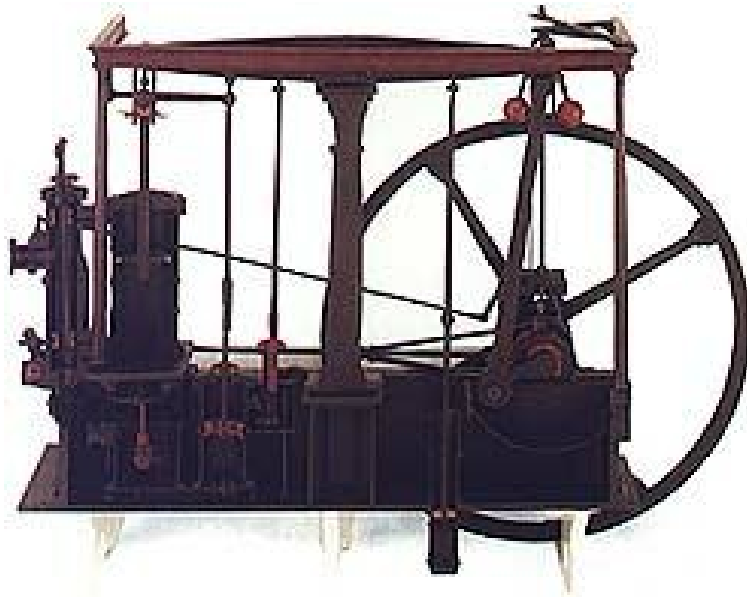

Potovanja GRAND TOUR

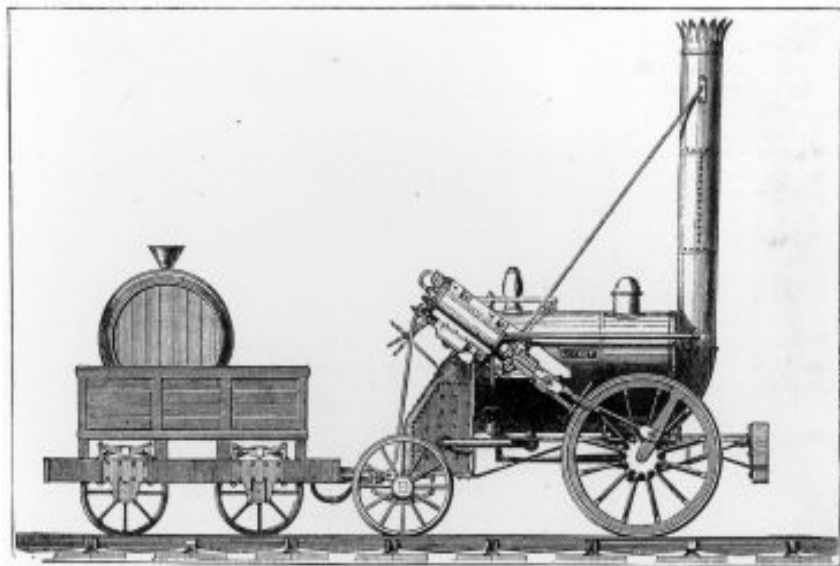
- Pričetek sredi 16. stoletja
- UDELEŽENCI?
- MOTIVI?
- TOUR – izraz TURIZEM

Razsvetljenje: sredina 18. do začetek 19. stol.

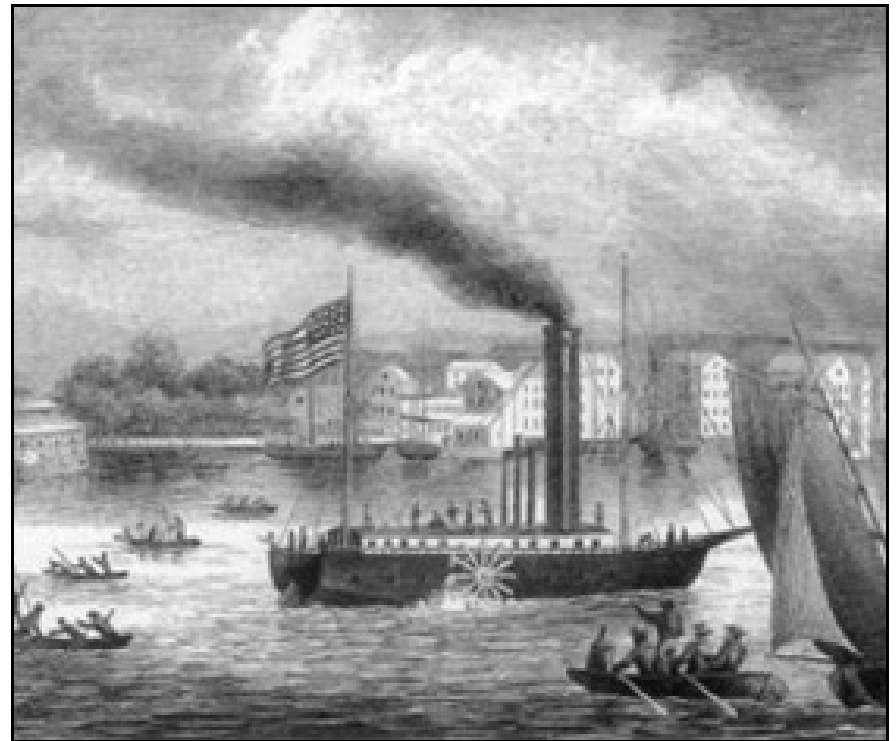
Prvi izumi
WATT 1769: parni
stroj

IZUMI: Fulton 1803 parnik Stephenson 1814: lokomotiva

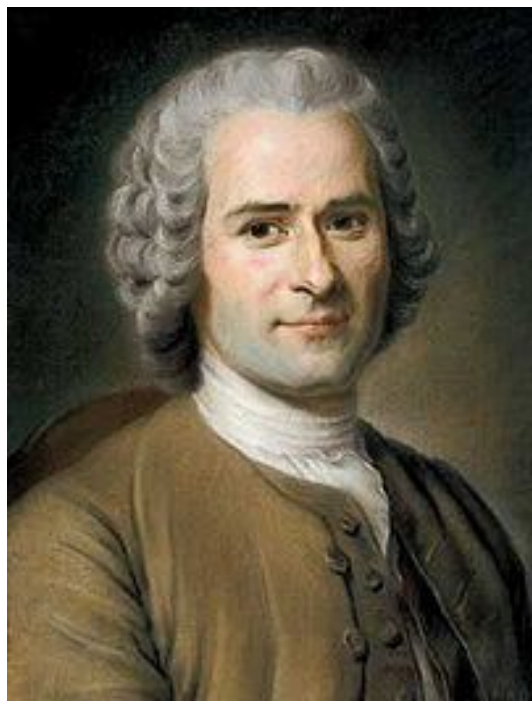
GEORGE STEPHENSON'S LOCOMOTIVE, "ROCKET," 1829

Posledica izumov

- Industrijska revolucija
- Razvoj industrije
- Razvoj prometa
- Kapitalistični družbeni sistem

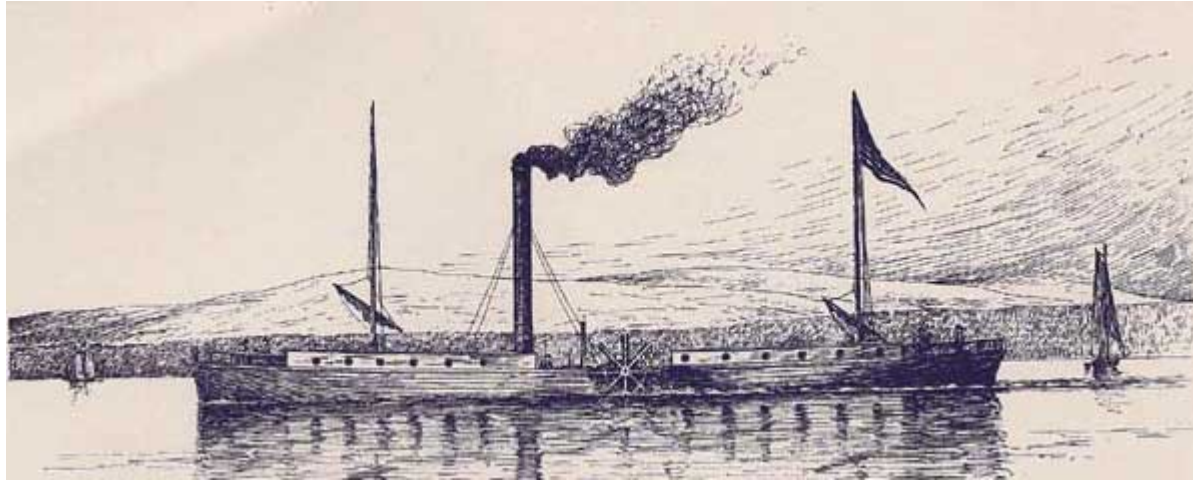
Nazaj k naravi! (Rousseau, 1795)

SODOBNI TURIZEM

- Pričetek 19.s. (konec Napoleonovih vojn)
- produkt industrializacije (in kapitalizma)
- prvi parniki
- razvoj železniškega omrežja
- Novi družbeni razredi

1807: vožnja prvega parnika
1825: prva železniška proga

The opening of the Stockton and Darlington Railway, 1825.

Dejavniki začetka in razvoja sodobnega turizma:

- povečanje števila prebivalcev
- večja stopnja urbanizacije
- večanje sloja premožnejših ljudi (industrialci, pravniki, zdravniki, trgovci)
- večje potrebe po rekreaciji in spremembi okolja

- - tehnični napredek (izboljšanje prometnih sredstev)
- Delitev na delovni in prosti čas
- - večja kupna moč
- - razvoj T krajev in T ponudbe (več nastanitvenih obratov nižjega ranga)

Prvi turistični kraji

Alpe: Ženeva, Chamonix

Azurna obala: Cannes, Nica

3 obd. SODOBNEGA TURIZMA

- **Turizem posameznikov – Aristokratski T (1816 – konec 19. s.)**
- **Klasični turizem (zač. 20. s. – cca. 1960)**
- **Moderni – množični turizem (po 1960)**

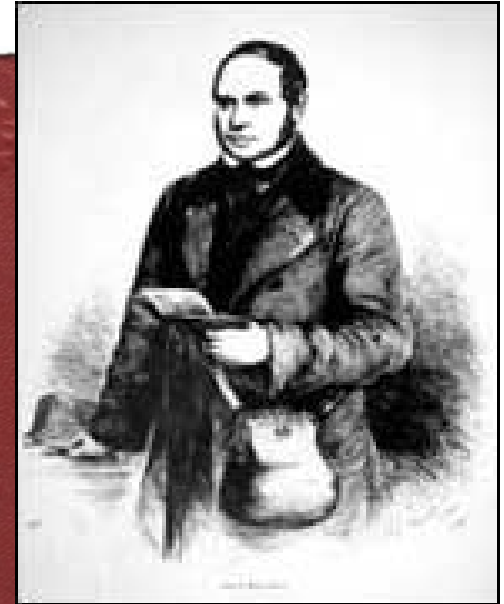
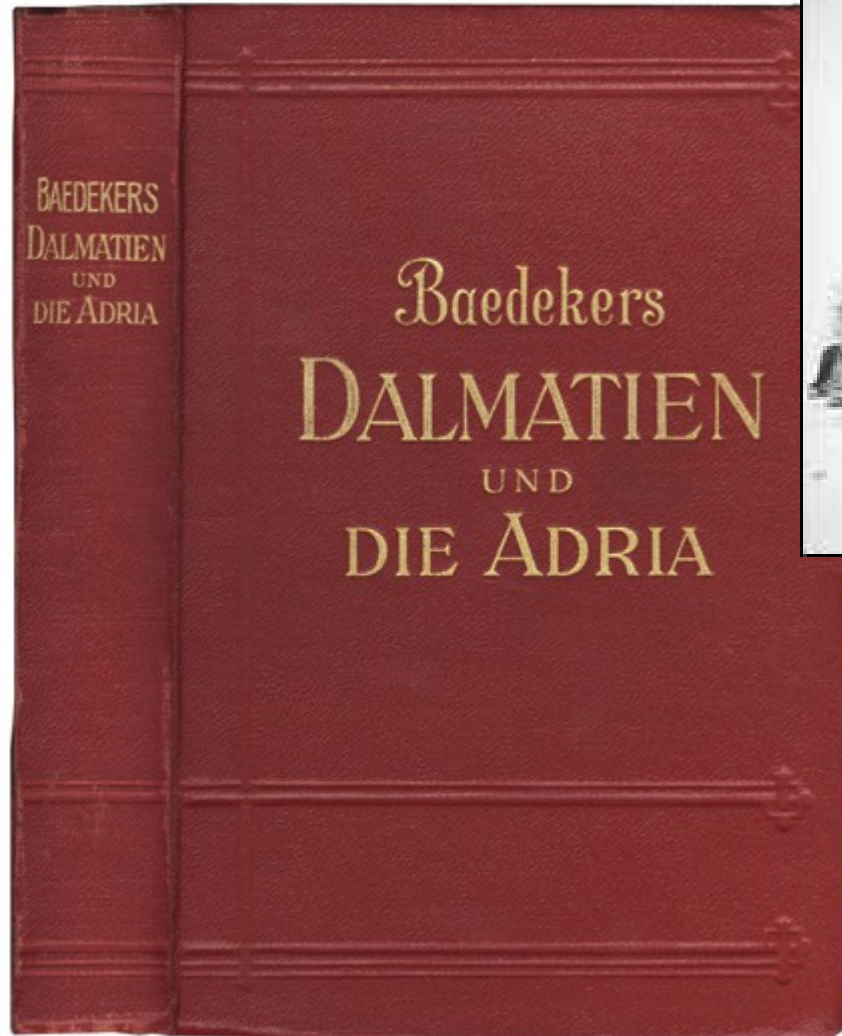
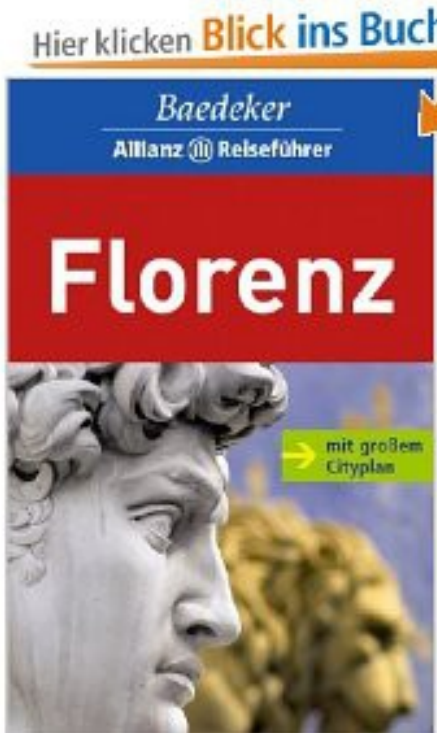
Turizem posameznikov – aristokratski T (1816 – konec 19. s.)

- Poletje 1816: prva letovanja Angležev ob Ženevskem jezeru

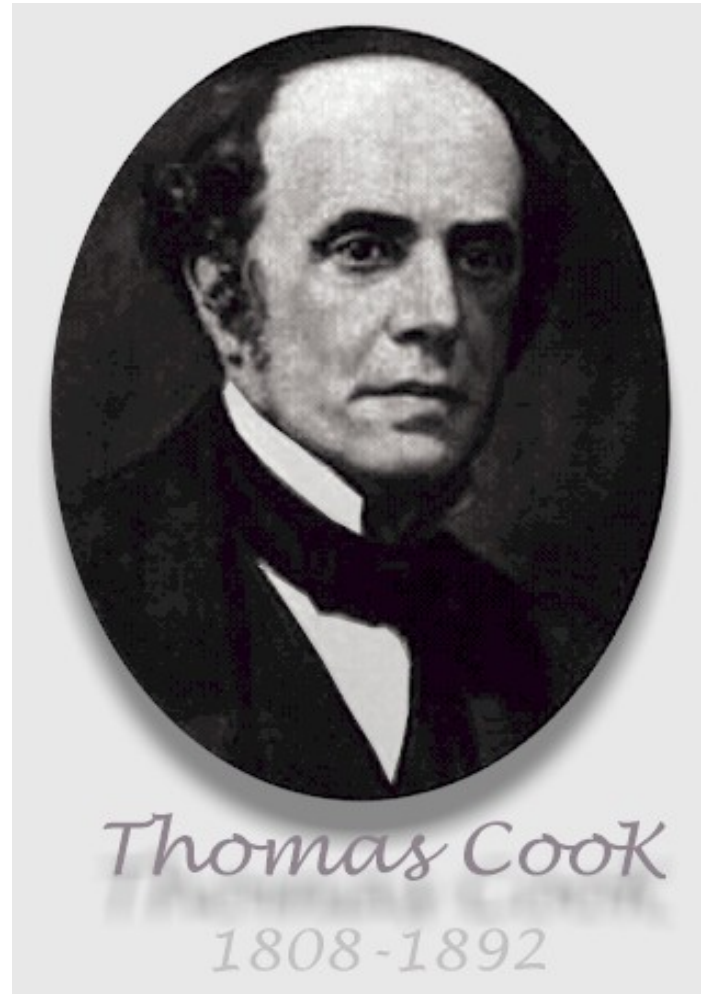

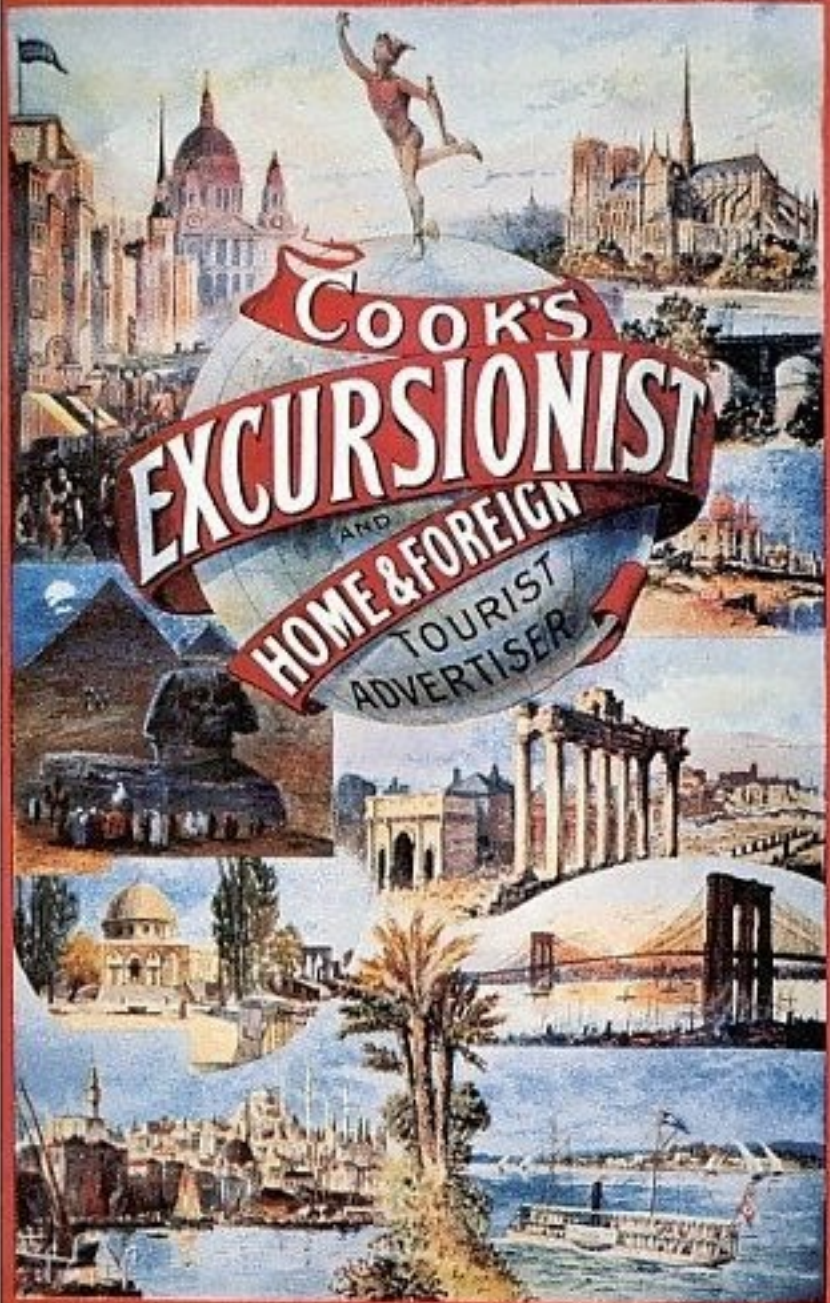
- 1818 Anglež Emery: 14 – dnevne ture s kočijami v Švico
- Aristokratski turizem (v 2. polovici 19. s. tudi premožni kapitalisti)
- Kopenje in sončenje nista družbeno zaželena
- **1828 Nemčija: prvi sodobni turistični vodnik (za potovanje po Renu), 1836 Anglija**

Karl Baedeker, 1828

- Thomas Cook – začetnik sodobnega organiziranega turizma: 5. 7. 1841 – prvo pavšalno potovanje
- 1845: Thomas Cook registrira prvo potovalno agencijo na svetu
- Cook uvede hotelske kupone (voucher) in potovalne čeke

- 1856: Montreux ob Ženevskem jezeru - prvo turistično društvo
- Švica: turistično najbolj razvita država

- **Klasični turizem (zač. 20. s. – 1960)**
- **značilne so spremembe na strani turističnega povpraševanja:**
- zaradi prostih dni ob koncu tedna in plačanega dopusta po počitnicah povprašujejo nižji sloji z nižjo kupno močjo

spremembe na strani turistične ponudbe:

- spremeni se struktura nastanitvenih obratov: številni luksuzni hoteli propadejo, novi obrati nižje kakovosti in cenovno dostopni širšim množicam
- zelo razvito železniško omrežje
- v državah ZE in v ZDA se pospešeno gradijo ceste

- receptivni turizem: Alpe in Sredozemlje (privlačni naravni pogoji)
- turistični tokovi v smeri: sever – jug (Italija, Francija), turizem dobi sezonski značaj
- emitivni turizem: Angleži, Francozi, Nemci (razvite industrijske družbe)

- prelomnici v razvoju klasičnega turizma pomenita svetovna gospodarska kriza 1929 (konec obdobja aristokratskega turizma)

in obe svetovni vojni (svetovni turizem vse do 2. svetovne vojne ni dosegel rekordnih vrednosti iz časa pred krizo leta 1929)

- po 2. s. vojni se T dokončno uveljavi: potovanja za oddih postanejo potreba množic

Moderni množični turizem

- turizem ponovno oživi po 2. svetovni vojni
- V 60-ih letih 20. stoletja se prične razcvet mednarodnega turizma

Dejavniki rasti turizma po 2. svetovni vojni:

- večja kupna moč
- daljši prosti čas
- razvoj množičnih prometnih sredstev
- izgradnja novih nastanitvenih obratov
- potrebe po spremembi okolja (počitek, sprostitvev...)

- razvoj turizma zajame ves svet, turizem postane **najmočnejša gospodarska dejavnost na svetu** – presega avtomobilsko industrijo in predstavlja 8 % mednarodnega izvoza
- potovanja postanejo dostopna vsem družbenim slojem – v razvitem delu sveta
- svetovni turizem predstavlja 12 % delež v BDP (v EU 5,5 %)
- 35 % delež izvoza storitev

- vsako deveto delovno mesto odvisno od turizma (v svetovnem merilu)
- močan razvoj turistične industrije (hotelske verige, organizatorji potovanj, letalske družbe...)

- mesta z upadom tradicionalne industrijske dejavnosti se preusmerijo v turistično dejavnost (industrijska, rudarska območja)
- turisti postanejo vse zahtevnejši
- poleg pozitivnih (ekonomskih) učinkov kaže turizem tudi negativne učinke (na okolje)

- Leto 1960: 70 milijonov turistov, izdatki 7 milijard USD
- leto 2007: 903 milijoni turistov, izdatki 856 milijard USD (625 milijard EUR)
- povprečna stopnja rasti mednarodnih turistov med leti 1950 in 2007 je znašala 7 %

- 2012: blizu 1 milijarda turistov,
- Napoved za leto 2020: 1,6 milijarde turistov

- 3 vodilne receptivne svetovne regije :
Evropa, Azija in Pacifik, ameriški kontinent.

- Vodilna turistična receptivna regija je Evropa. Opazen je trend relativnega upada Evrope na račun rasti drugih regij, vendar še vedno ustvari nad polovico svetovnega turizma.

- Vodilni regiji Evrope sta Zahodna in Južna (Sredozemlje).
- Turizem narašča po svetu hitreje kot v Evropi
- Turizem je zelo dovzeten na krize (teroristični napadi, vojne, naravne nesreče, epidemije, gospodarska kriza...), vendar se po vsaki krizi opomore in narašča še z višjimi stopnjami rasti

- Največ mednarodnih EMITIVNIH turističnih trgov je v Evropi.
- Le Nemčija, ZDA in VB ustvarijo skupaj skoraj 30 % vseh mednarodnih turističnih odlivov.

- Najpomembnejše EMITIVNE turistične države so države z visoko kupno močjo:
- Nemčija, Velika Britanija, Avstrija, Švedska, Francija, ZDA...
- in države z velikim številom prebivalcev (Kitajska, Ruska federacija...).

Trendi sodobnega turizma

- Vedno večkrat in vedno dlje: ene daljše počitnice in več kratkih
- Nizkostroškovni prevozi
- spremembe v potovalnih tokovih
- Rast uporabe interneta pri načrtovanju in rezervaciji potovanj, posledično: manj rezervacij vnaprej in upad vloge turističnih posrednikov
- počitnice oblikovane po meri posameznika in specializirana tematska ponudba

- večja individualnost pri namestitvi - povpraševanje po manjših in tematskih nastanitvenih obratih (družinski hoteli...)
- Aktivne in doživljajske počitnice
- Večja zavest o zdravju in povpraševanje po wellness storitvah
- izobraževanje
- povečanje deleža starejših ljudi
- družine z manj člani
- znižuje se povprečna doba bivanja

- skrb za varnost in naraščajoči stroški zagotavljanja varnosti
- relativni upad deleža organiziranih potovanj in rast individualnih potovanj
- podaljševanje sezone
- povečevanje povpraševanja po „novih“ destinacijah (srednja Azija, VE...)
- upad lojalnosti destinacijam in turističnim proizvodom
- iskanje avtentičnosti
- osebni interesi in hobiji
- trend vračanja k naravi in ekološki turizem
-